

Defensie

Ministerie van Defensie

Postbus 20701
2500 ES Den Haag
Telefoon (070) 318 81 88
Fax (070) 318 78 88

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Plein 2
2511 CR Den Haag

Datum 27 februari 2008
Ons kenmerk S2008003491
Onderwerp Antwoorden op vragen over project 'AH-64D Zelfbescherming'

Hierbij bied ik u de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Defensie naar aanleiding van de brief van 4 januari jl. over het project 'AH-64D Zelfbescherming' (verzoek met kenmerk 08-DEF-B-016).

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

drs. J.G. de Vries

Antwoorden op vragen van de vaste commissie voor Defensie over het project ‘AH-64D Zelfbescherming’ (Kamerstuk 31 200 X nr. 83)

1.

Binnen welk strategisch kader van het visiedocument past het project “AH-64D Zelfbescherming”?

4.

Kunt u voorbeelden geven van moderne luchtafweersystemen die modernisering van het huidige systeem noodzakelijk maken?

Zoals uiteengezet in de beleidsbrief ‘Wereldwijd Dienstbaar’ van 18 september 2007 (Kamerstuk 31 243 nr. 1) staat het defensiebeleid in deze kabinetsperiode in het teken van zowel het defensiepersoneel als van de verdere verbetering van de operationele inzetbaarheid van de krijgsmacht. Met maximaal beschermd personeel en materieel is Defensie immers beter in staat de missies te volbrengen. Ook uit het oogpunt van goed werkgeverschap voelt Defensie zich verplicht alles in het werk te stellen om risico’s te verkleinen.

Dreigingsanalyses hebben duidelijk gemaakt dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om de operationele inzetbaarheid van de Apache-helikopters te verhogen. In het bijzonder de wereldwijde proliferatie van geavanceerde luchtverdedigingssystemen geeft daar aanleiding toe. Voorbeelden van dergelijke systemen zijn moderne varianten van infrarood en radargeleide raketten van uiteenlopende makelij, waaronder raketten die vanaf de schouder kunnen worden afgevuurd. De 24 Apache-helikopters worden daarom uitgerust met zowel verbeterde detectie- en doelzoeksystemen als extra zelfbeschermingsmiddelen.

2.

Met welke frequentie bent u voornemens de Kamer in te lichten over de voortgang van het project?

11.

Waarom wordt de Kamer reeds in deze fase van het project geïnformeerd over het aantal productalternatieven en wordt hiermee afgeweken van het overeengekomen

Defensie

Defensie Materieel Proces, waarin productalternatieven pas in de B- en C-fase bestudeerd worden?

21.

Op welke manier is het geringe aantal productalternatieven een reden om twee fasen in het DMP samen te voegen?

Zoals afgesproken in het Defensie Materieel Proces (DMP) zal de Kamer worden geïnformeerd over iedere DMP-fase. Gezien de beperkte hoeveelheid productalternatieven zullen de voorstudie- en studiefase, de zogenaamde B en C-fasen, voor dit project worden samengevoegd. In 2009 zal de Kamer over deze fasen worden geïnformeerd. In een later stadium zal de Kamer over de D-fase worden geïnformeerd.

De brief beschrijft weliswaar een aantal alternatieven maar maakt daartussen nog geen keuze. Gezien de zeer specifieke eisen is het aantal alternatieven hoe dan ook beperkt. Daarom volstaat in dit geval een gecombineerde B/C fase om tot een afgewogen productkeuze te komen.

3.

Zal er een evaluatie plaatsvinden van het Apache Modular Aircraft Survivability Equipment (AMASE) systeem? Zo neen, waarom niet? Zo ja, zullen de uitkomsten van deze evaluatie meewegen bij de keuze voor het al dan niet voortzetten van het project “AH-64D Zelfbescherming”?

Dergelijke evaluaties worden regelmatig gedaan. Deze evaluaties hebben inzichten opgeleverd die zijn betrokken bij de formulering van de kwalitatieve eisen voor een deel van het project ‘AH-64D Zelfbescherming’.

5.

Wat wordt bedoeld met “de mogelijke inzet in het kader van de NATO Response Force (NRF) stelt wel hoge eisen aan de gereedheidstatus”?

Defensie

Apaches kunnen worden aangeboden aan de Navo in het kader van de NRF. Een NRF-inzet wordt gekenmerkt door zeer korte reactietijden. De personele en materiële gereedheid dienen hieraan steeds te voldoen.

6.

Heeft er binnen de NAVO een discussie plaatsgevonden omtrent de inzetbaarheid van Nederlandse AH-64D helikopters in het kader van de NRF? Zo ja, wanneer was dit en wat was de uitkomst van deze discussie?

Bij Defensie is niets bekend over een dergelijke discussie.

7.

Is er vanuit de NAVO een verzoek gekomen voor deelname van Nederlandse AH-64D helikopters in het kader van de NRF of wordt een dergelijk verzoek verwacht? Zo ja, wanneer?

De Navo heeft de lidstaten laten weten dat er voor de NRF vanaf midden 2009 een behoefte is aan onder meer gevechtshelikopters. Vooralsnog voorziet Nederland geen bijdrage met Apache-helikopters aan de NRF. Binnenkort zal de Kamer op de gebruikelijke wijze worden geïnformeerd over de voorziene bijdrage aan de NRF vanaf midden 2009.

8.

Waar is de verwachting op gebaseerd dat het systeem voor elektronische zelfbeschermingsmiddelen (EZB) met een geringe logistieke inspanning in stand kan worden gehouden?

12.

Waarop is het inzicht gebaseerd dat de invoering van EZB voor de Apache geen uitbreiding of aanpassing van de bestaande infrastructuur met zich meebrengt?

Deze verwachting berust op de ervaringen met delen van de Elektronische Zelfbescherming (EZB) van de Apaches die al enige jaren in gebruik zijn bij Defensie. Deze systemen blijken een lage onderhoudsinspanning te vergen. De verwachting is dat dit ook geldt voor de nieuw te verwerven onderdelen. Het te verwerven materieel wordt grotendeels ingebouwd in de

Defensie

Apaches. De extra benodigde reservedelen en testapparatuur zijn beperkt in aantal en volume en kunnen in de bestaande infrastructuur worden ondergebracht. Dit geldt ook voor het onderhoud.

9.

Waarom bezit Nederland 24 Apache helikopters wanneer volgens de huidige manier van inzet met 17 volstaan kan worden?

Het aantal voor inzet benodigde Apaches is afhankelijk van het scenario waarin de inzet past. Operaties als onderdeel van de *Air Manoeuvre Brigade* (11AMB) vereisen de inzet van maximaal eenentwintig Apaches, terwijl voor crisisbeheersingsoperaties wordt uitgegaan van de inzet van maximaal twaalf Apaches. Het deel van de Apachevloot dat niet is ingezet ondergaat hoger onderhoud en is nodig voor opleiding en training.

Voor de kwantitatieve behoefte aan EZB-apparatuur (de zogenaamde *B-kit*) wordt vooralsnog uitgegaan van de inzet voor crisisbeheersingsoperaties van twaalf Apaches. Daarnaast zijn vier *B-kits* nodig voor training en dient er één als reserve. De totale behoefte komt zo op zeventien. Voor de inzet in het kader van 11AMB zijn eenentwintig *B-kits* nodig. Daarbij wordt echter uitgegaan van een ruime waarschuwingstijd, die voldoende wordt geacht om de extra *B-kits* aan te schaffen.

10.

Wat wordt bedoeld met “Deze behoefte voorziet niet in de modificatie van de Apaches die in reserve worden gehouden”?

In de brief ‘Wereldwijd dienstbaar’ is gemeld dat vijf Apaches vooralsnog in reserve worden gehouden. Zoals toegezegd tijdens de behandeling van de begroting van Defensie op 27 november 2007 (Handelingen TK 2007-2008, 28-2203) zal de Kamer in mei nader worden geïnformeerd over de kosten die ermee zijn gemoeid om de vijf reservetoestellen tot dezelfde configuratie aan te passen als de 24 operationele toestellen. Het project ‘AH-64D Zelfbescherming’ behelst vooralsnog niet de verwerving van voorzieningen voor die vijf reservetoestellen.

Defensie

13.

Wat was het aandeel van de Nederlandse industrie in de ontwikkeling van het Nederlandse AMASE-systeem?

De Nederlandse bijdrage aan de ontwikkeling van het AMASE-systeem bestond uit de opstelling van systeemspecificaties, de beproeving en de evaluatie van systeemprestaties en de uitvoering van werkzaamheden voor de luchtwaardigheidcertificering. Verder zijn de houders voor het afweersysteem (*dispenser magazines*) en de kabelbomen in Nederland gefabriceerd.

14.

Waarop is het inzicht gebaseerd dat vooralsnog de mogelijkheden tot inschakeling van de Nederlandse industrie in het project “AH-64D Zelfbescherming” beperkt lijken?

Defensie heeft als uitgangspunt in dit project dat de systemen die in beschouwing worden genomen bestaan uit volledig ontwikkelde componenten die ‘van de plank’ kunnen worden verworven. Ook het ontwerp van de systeemarchitectuur is voor de alternatieven vrijwel voltooid. De Nederlandse industrie kan mogelijk wel deelnemen aan de inbouwwerkzaamheden. Zoals gebruikelijk zal het ministerie van Economische Zaken een compensatieovereenkomst sluiten met de potentiële leveranciers, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar een zo breed mogelijke inschakeling van de Nederlandse industrie.

15.

Wanneer worden de uitkomsten van het onderzoek van de Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium naar de effectiviteit van diverse EZB-(deel)systemen verwacht?

Dit soort onderzoeken wordt jaarlijks uitgevoerd. In het tweede kwartaal van 2008 wordt een actualisatie verwacht.

16.

Defensie

Zal er in de eventuele B-fase van het project “AH-64D Zelfbescherming” rekening worden gehouden met de uitkomsten van dit onderzoek?

Ja.

17.

Wat zijn de verwachte kosten voor de opleiding van vliegend en technisch personeel ter ingebruikneming van een nieuw EZB-systeem?

De opleidingen worden grotendeels intern verzorgd met bestaande opleidingscapaciteit. Een beperkt aantal personen zal een korte opleiding van één tot twee weken bij de fabrikant gaan volgen. De kosten hiervan zijn nog niet bekend.

18.

Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot de werving van vliegers, loadmasters en technisch personeel?

De werving van vliegers, loadmasters en technisch personeel verloopt vooralsnog volgens plan. Een groot deel van de benodigde aantallen vliegers, loadmasters en technici kan tijdig worden geworven. In de loop van de zomer zal duidelijk worden of de volledige behoefte aan vliegers, loadmasters en technisch personeel volledig kan worden afgedekt.

19.

Wanneer zal de Kamer worden geïnformeerd over het project “AH-64D Upgrade”?

De behoeftestelling van het project ‘AH-64D Upgrade’ wordt thans voorbereid. Naar verwachting zal de Kamer hier nog dit jaar over worden geïnformeerd.

20.

Welke criteria zijn gehanteerd bij de bepaling dat openbaring van de investeringskosten een negatief gevolg zal hebben voor de commerciële onderhandelingspositie van Defensie?

Defensie

Indien voortijdig bekend wordt welk investeringsbudget beschikbaar is voor een toekomstige verwerving, zal dat de onderhandelingspositie van Defensie verzwakken. Dat draagt er niet toe bij dat het meest gunstige onderhandelingsresultaat kan worden behaald.

22.

Zijn er, naast risico's die betrekking hebben op de certificering van het op het toestel aangebrachte EZB-systeem, andere ontwikkelings- en technische risico's aan het project verbonden? Zo ja, welke?

Het EZB-systeem wordt vrijwel geheel opgebouwd uit *'Commercial Off The Shelf'* producten, zodat de risico's ten aanzien van ontwikkeling en techniek beperkt zijn. Voor de integratie van de diverse componenten is bij de fabrikanten en binnen Defensie voldoende ervaring aanwezig, zodat ook daarvoor de risico's beperkt worden geacht.

23.

Welke criteria zullen worden gehanteerd bij de keuze voor een nieuw EZB-systeem?

De keuze zal worden gemaakt aan de hand van de in de brief in algemene zin beschreven eisen die gedurende de B/C fase verder zullen worden gespecificeerd.

24.

Zal de visie van onafhankelijke experts meegewogen worden bij het maken van deze keuze?

Ja. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om deskundigen van het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR) en van TNO.